СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 15. Джерзи Ситі, Н. Дж., середа, 20. січня, 1926.

VOL. XXXIV. No. 15. Jersey City, N. J., Wednesday, January 20. 1926. TREE CENTS

Посли піднимають углеву справу.

ВАШИНҐТОН, 18. жовтня. — Демократичні конгресмени внесли нині проект закона, який надає президентови право вмішатися в углеве непорозуміння. Внескодавці закидують республіканцям, що вони не зробили тепер того, що вони як правляча партія повинні були зробити сейчас, як зірвалися вуглеві переговори в Нью Йорку.

Тимчасом пенсильвенійська легіслятура дістала кілька проектів законів, на основі котрих уряд мавби заряджувати вуглевим промислом на случай страйку.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ПРАЦЮ ЖІНОК.

ВАШИНҐТОН, 18. січня. — Президент Кулидж виголосив до Жіночої Промислової Конференції, що нині почалася в столиці, промову про значіннє жіночої праці в промислах. Він говорив, що жіноча праця в фабриках має значіннє не лишень для промислу, але й для всього суспільного життя, бо без відповідної захорони працюючих жінок пропаде родинне життя, на якому опирається народний розвій.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА НА МОСТІ.

НЮ ЙОРК, 18. січня. — На мості Вільямсбург, що лучить нюйорські дільниці Мангетен і Бруклин, зударилися нині рано о 9. годині два поїзди підземної зелізниці. Серед густої мраки один поїзд наїхав зі заду на другий. Оба поїзди були густо напаковані публикою, їдучою до праці. Підчас катастрофи погибла одна 14-літна дівчина, а 44 особи віднесли декші та тяжчі тілесні ушкодження.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ЗА УЧАСТІЮ АМЕРИКИ В РОЗОРУЖНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ЛІҐИ НАРОДІВ.

ВАШИНҐТОН, 18. січня. — Палата послів ухвалила нині на домаганнє уряду признати урядови 50,000 долярів на кошта участи американського уряду в вступній розоружній конференції, яку скличе на лютий до Женеви Ліґа Народів.

Сим внеском палата послів признала, що уряд повинен взяти участь в сій конференції. За внеском заявилося 359 послів, проти один. Сим протестантом був демократичний посол з Месечузетс Вілієм Конелі, котрий пояснив своє несолідарне поведення в чей спосіб: „Я противаюся Лізі Народів та Світовому Судови. На мою думку, уряд не повинен брати участи у конференції, скликаній Лігою Народів."

ЄЗУІТ ВИСТУПИВ У ПРОПОВІДИ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 18. січня. — О. Чарлз Мекінтайер, член єзуітського закона, наробив тут богато шуму своєю проповіддю проти прогибіції. Проповідник говорив, що прогибіція яко нерозумний закон не повинна бути виконувана.

ХОЧУТЬ ЗМІНИ ПРОГИБІЦІЙНОГО ЗАКОНА.

ВАШИНҐТОН, 18. січня. — Сорок вісім конгресменів злучилося в протипрогибіційний блок, який думає добиватися в конгресі зміни прогибіційного закона.

Хочуть вони наперед добитися ухвали про заряджение конгресового слідства про наслідки прогибіції на американський народ.

ЗЕЛІЗНИЧА СЛУЖБА ВМІШАНА В НАПАД НА ПОЇЗД.

МЕКСИКО, 18. січня. — Федеральні мексиканські урядники відобрали назад десять штаб срібла, які були зграбовані з урядового воза підчас недавного нападу на поїзд. Частину добичі найдено в домах бувших зелізничих урядників. Уряд поставив сих урядників яко спільників нападу на военний суд та хоче їх розстріляти.

ШУКАЄ ЗА ЖІНКОЮ ВСІМИ СИЛАМИ.

ЛІН, Месечузетс, 18. січня. — Директор поліції сього міста дістав недавно листа від якогось мешканця канадійського міста Сонори, Вілієма Атікакука на імя, в якім сей просить поліції розшукати йому жену, що пропала без вісти вже довший час. На кошта пошукувань за дорогою женою муж прислав поліції цілих 25 центів та ще й каже, що якби поліція мусіла видати дещо більше, то він і сі кошта готов покрити.

ПОЧАЛИ СТАВИТИ НАЙВИСШИЙ БУДИНОК У СВІТІ.

НЮ ЙОРК, 18. січня. — Нині почалася тут робота при будові так званого христіянсько-місіонарського будинку, який викінчений має мати 65 поверхів та 800 стіп висоти. Буде він отже о 8 стіп висший від будинку Вулворта в Нью Йорку, що досі є найвисшим офісовим будинком у світі. Новий будинок буде виставлений при Бродвею, межи 122-го а 123-го вулицею.

ФАБРИКАНТИ ХАТНОЇ ОБСТАНОВИ ПЕРЕД СУДОМ.

ШИКАҐО, 18. січня. — Перед федеральним судом почалася тут розправа проти 67 фабрикантів хатної обстанови, яким суд закидує, що вони заучилися для ломання протитрастового закона Шермана, себто злучилися для нищення свобідної торговлі.

СТУДЕНТИ ЗА ЖЕНЯЧКОЮ ДЛЯ ГРОШИЙ.

НЮ ЙОРК, 16. січня. — Газета Де Коламбіен, орган студентів Колумбійського університету, розіслала до студентів квестіонар у справі подружа. З одержаних досі відповідий показується, що більшість студентів стоїть за женячкою для гроший.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ.

В січні сього року збірки призначені на Рідну Школу в Галичині.

Всі збірки посилати через:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ТЕМНОТА В АНГЛІЙСЬКИХ МІСТАХ.

Вулиці англійських міст заляглі непроглядні мраки. Навіть дуже сильні лямпи не можуть розвіяти тьми. Тому на перехрестних вулицях уставлено смолоскипи. Візники ведуть коней в руках а все таки трапляється багато ударів возів. Автобуси їдуть один за другим, а перед кожним з них біжить чоловік з ліхтарем, дає знаки, як надіздить автобус із противної сторони.

ВИВІСКИ (ШИЛЬДИ) НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.

Переіменувавши для власного вжитку Східну Галичину на чудернацьку „Малопольску" старостве і поліція від давна намагаються, щоби українська Галичина на зовні виглядала суто-польською землею.

В звязку з тим, вивіски в українській мові та українських кольорах на кооперативних і приватних підприємствах наших стали предметом уваги влади та рішних незаконних вимог. Жадають, щоби поруч з українською вивіскою було вивішено ще вивіску польську.

Всі жадання влади в цім напрямі незаконні, виконувати їх не треба, а в разі писемного жадання староства треба своєчасно вносити рекурси. Повторяємо, що цих вимог виконувати не належить.

БУДИНОК УЧЕНИХ У ХАРКОВІ.

В неділю 29. листопада м. р. відбулося в Харкові святочне відкриття будинку вчених. Що це за будинок і яка його мета, про те довідуємося дещо з привітальних промов, які виголосили представники влади. Виточки відкриття цього будинку від Наркому України п. Гриньо казав, що будинок учених має сприяти дальшому розвиткові наукових дослідів. „Основне завдання будинку — казав він дослівно — це зближення двох поколінь учених, старого й нового, а також сполучення двох національних моментів російського та українського. Будинок учених буде тим місцем, де стрічатимуться вчені, де провадитиметься однодушна колективна праця". Від учених витав відкриття проф. Багалій. Він підкреслив, що в будинкові вчених треба детально вичувати українську культуру. При будинкові вчених має бути стале помешкання для 10 вчених, що приїздитимуть у всяких справах до Харкова. По врочистому засіданню відбувся концерт.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА ДЛЯ РІДНОЇ ШКОЛИ.

Різдвяна Коляда рішає рік річно про судьбу Рідної Школи, про її істнування. Якщоби Різдвяна Коляда не дописала, змушена булаби Рідна Школа замкнути свої школи і припинити дальшу діяльність. В той спосіб булиби ми позбавлені під Польщею ще й тих останніх шкіл, в яких можна виховати молоде покоління на ідейних борців за волю українського народа.

Наш нарід в краю розуміє вагу Рідної Школи. Тому в минулім році, коли холод і голод визирав з наших сільських хат, коли за коляду на Рідну Школу саджали колядників в польську тюрму, 1126 громад пішло з колядою і наколядувало по наших горем прибитих селах $10,000. Себто зібрали на Рідну Школу за один раз таку суму, якої не складає ціла американська Україна за цілий рік.

А ми не повинні дати себе випередити в коляді старому краєви. Ми повинні зложити на ту ціль більше як складає голодне село в Галичині. Тому йдім з колядою на Рідну Школу в кождій місцевости, а зібрану коляду пересилаймо негайно до краю на потреби Рідної Школи через:

OBYEDNANNYE,
847 N. Franklin St.,
PHILADELPHIA, PA.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВИ ЦУКРОВОГО ПРОМИСЛУ НА УКРАЇНІ.

Харківські „Вісти" подають: Українська економічна нарада рішила, що дальше істнування Цукротресту в його теперішньому стані недоцільне і тому слід управу цукрового промислу, що в виді загально-союзного Цукротресту міститься у Москві, переорганізувати в той спосіб, щоби створити в кожній союзній республіці окремі юридично самостійні трести. Вони відлягали би найвисшим Радам Народнього Господарства відповідних республік. Це рішення слід вважати одним зі засобів на шляху боротьби за економічну емансипацію України.

БУРЯ НА ЧОРНОМУ МОРІ.

В останніх днях панувала на Чорному Морі страшна буря, в часі якої були ушкоджені чотири пароплави. Пароплави допливли однакож до порту в Царгороді.

ПОШИРЕННЯ МЕРЕЖІ СІЛЬСЬКИХ РАД НА УКРАЇНІ.

Центральна адміністративно-територіяльна комісія при ВУЦВК-ті веде тепер велику роботу над поширенням мережі сільрад на Україні. В 1923 р. число сільрад на Україні поменшилося з 15.700 до 9.330. Тепер затвердила комісія створення нових 1.162 громад. Таким чином мережа сільрад побільшилася на Україні на 15 відсотків. До поширення мережі сільрад 47,5 відсотків населених пунктів находилося у відділенню до 5 верств від сільських осередків, у яких були ради, а у відділенню понад 5 верств було аж 62,5 відсотків. По зорганізованню нових сільрад 86 відсотків заселених пунктів буде у відділенню 5 верств від сільських осередків. У бувших містечках, залізничих і робітничих оселях виділила комісія окремі ради. Дотепер виділила вона таких рад 31.

УКРАЇНІЗАЦІЯ КАНЦЕЛЯРІЯ ВУЦВК-ТУ.

Комісія Народнього Комісаріяту Освіти, що веде провірку українізації центральних установ, винала, що на першому місці між усіми установами стоїть під оглядом українізації урядовий апарат (канцелярії) Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Весь його апарат зукраїнізований на 100 пр. У звязку з українізацією ни краще в звязку з новим реченцем її закінчення (1. І. 1926. р.) секретаріят ВУЦВК-ту видав наказ, щоби всі відділи вели своє службове листування по українськи. Всі завідуючі відділами дістали наказ, щоби в нїякому випадку не приймати осіб, що не володіють українською мовою. Всі урядники дістали тек наказ, щоби при виконуванню своїх службових обовязків розмовляли виключно по українськи.

ПЕРЕДРУКИ З „ТРИЗУБА" В РУМУНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Румунська газета „Універсул" в числі від 12-го грудня під наголовком: „Українці протестують проти жидівської колонізації, передрукувала на 1-шій сторінці повний текст листа, надісланого „Обєднанням Українських Організацій в Америці" жидівській конференції, що відбула свої наради у Філадельфії у вересні місяці".

Роблючи ссилку на „Тризуб" (ч. 3), „Універсул" називає його „органом українських націоналістів, що видається в Парижі."

Російська совєтська влада іде спішно на право.

МОСКВА, 18. січня. — „Совнарком" (совєт народніх комісарів) усунув від виконуючої влади провідників ліївці в комуністичній партії, Каменєва і Сокольнікова. Кромі того, як кажуть, буде усуненій і їх третій опозиційний побратим, Зінов'єв від керми „третім інтернаціоналом" (московським большевицьким бюром для розтрати гроший на тегramотних аґітаторів).

Тепер є в Москві провідні совєтські амбасадори Раковський з Парижа, Красін з Лондону і Крестінський з Берліна. Вони були на засіданню „совнаркома" разом з комісарем закордонних справ Чічерінем, котрий недавно вернувся з подорожі по Европі і здав звіт про міжнародне становище у відношенню до совєтської влади в Росії.

З добре поінформованих кругів запевнюють, що по усуненню ліївці від керми в совєтському правительстві тепер російська влада пійде на право, щоб задоволити Західну Европу й Америку.

Совєтська влада, як кажуть, особливо рада запевнити заграницю, що збереже непорушним так званий НЕП („нову економічну політику" Леніна, на основі якої він допустив приватний промисл і торговлю в Росії), та що тому закордонні фінансісти можуть вкладати свої гроші в приватні підприємства в Росії.

МУССОЛІНІ ВИКИДАЄ ОПОЗИЦИЙНИХ ПОСЛІВ З ПАРЛЯМЕНТУ.

РИМ, 18. січня. — Диктатор Бенїто Муссоліні явився сьогодня в парлямент і заявив, що віднині вступ опозиційним послам до парлямент заборонений, коли не повинуються новому законови, який він самий постановив.

Сей новий „закон" такий:

1. — Опозиційні посли мусять признати фашістську революцію і фашістську владу, яка змінила конституцію народу.

2. Вони мусять признати, що їх опозиція соромно провадилась, бо не мала моральної основи в боротьбі.

3. — Вони мусять розєднатися з проти-фашістською пропагандою закордоном.

Муссоліні виразно і голосно заявив, що сей розпорядок стався законом по його власній волі.

Всі посли і публика на галеріях приняла сей „закон" великою бурею оплесків.

УГОЛЬ В РОСІЇ І НА УКРАЇНІ.

МОСКВА, 18. січня. — Совєтське правительство подає до відома обчислення знавців про углеві засоби Росії і України.

Знавці кажуть, що сі засоби виносять 350 білїонів (мілїярдів) тон. З того, кажуть, 250 білїонів тон є на Західній Сибірі (на південь від Томська), а 60 білїонів тон на Україні. На Україні є 65% твердого угля (антрациту).

ЯК РАТУВАТИ ПОЛЬСЬКИЙ БАНК?

БЕРЛІН, 18. січня. — З Лондону повідомляють, що англійський банк Бритиш Оверсіз Бенк годиться позичити гроший на польський державний видунсковий банк (що друкує паперові злоті), якщо Польща віддасть його під повну контролю англійському банкови, до того, що навіть англійський банк має би в управі банку більшість своїх представників. (Безперечно, і золота резерва банку буда би в Лондоні).

Коли Польща на се не згодиться, то на весну грозить їй фінансова руїна.

ПРАВИТЕЛЬСТВО МЕНЬШОСТИ.

БЕРЛІН, 18. січня. — Нове німецьке правительство вийшло з парляментарної меньшости. Та воно сподівається тягнути урядову машину при допомозі лївиці, то демократів, то знову соціял-демократів, але не має надії на підперте з боку націоналістів (правиці).

КРИТИКУЮТЬ ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ.

ЛОНДОН, 18. січня. — Театральний управитель Безил Дін каже, що англійські драми і музикальні штуки (оперетки) не можуть удержатись на сцені в Лондоні через те, що вони не ідуть у вимогах з духом часу і що не виявляють довоі життя в акції. Тому, каже, американські штуки, які задоволюють сі вимоги, випирають англійські навіть в метрополії Англії.

Прото сього погляду виступив Леслі Генсон, кажучи, що англійська штука стоїть висше американської.

Зновах музичний критик Чарлз Б. Кокрен каже, що особливо американська оперетка з легкими співами і танцями паде навіть в Америці, де її випирають ділші чужинні музичні твори. З уваги на те він заявляється за поворотом до клясичних музичних і танкових творів. Особливо радить він російську музику і бажає для піднесення рівня англійських театрів.

ПОЛІЦІЯ НА КОЛІСЦЯХ.

БЕРЛІН, 17. січня. — В Дрезні (Дрезден) введено відділ поліції з 20 осіб, котрі їздять на колісцях з гуловими обручами. Сі колісцята (роллінг скейтс") причіпають до ніг, а у випадку потреби скидають їх. На колісцятах вони скорше можуть вдаватися в погоню за злочинцями.

Користайте з нагоди! Користайте з нагоди!

ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗА

ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС. ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
These cents a copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates.

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодинокє число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерзи Сіті і Заграницею:

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

За зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАХИТАНЕ РОЗЗБРОЄННЯ

Як в калейдоскопі міняються з дня на день вісти що до того, чи відбудеться 15. лютого приготовавча конференція розоружения чи ні. Як сама ідея так і та плянована конференція зродилися серед великих сумнівів, які не опускають її до сьогоднішної хвилі, так, що тепер вже ніхто не знає, що з неї буде. А це справа великої ваги, не тільки по своїй суті, але ще й з того згляду, що від її успіху залежить дальша будучність Ліги Націй, яка скликує ту міжнародну конференцію. Якщобн та конференція розбилася в самім зародку то Ліга Націй стратилаби дуже богато на своїм престижу, який почав вже похитатися. Навіть дальше істнування Ліги було дуже проблематичне. Та якби не було, а конференція розброєння таки дійсно захитана і то з боку Франції, той, яка властиво Лігу найбільше попирає та має в ній найбільшу силу та вплив.

Франція не може погодитися з Англією що до основ, на яких має бути побудоване світове розброєння. Вона хотіла би розброєння других, але сама не хоче роззброїтися до тої самої міри, що другі, бо хоче держати далі гегемонію над цілою Европою. Европі ходить в першій мірі о сухопутне розоружения, а що Франція має найбільшу армію то це її найбільш торкає. Знова Англія має найбільшу фльоту, якої потребує для охорони своїх численних, морських кольоній, а Франція хоче так повести розоружения, щоби Англія розоружилася на моря до тої міри, щоби зрівнялася меньше більше з Францією, а сама знова хоче на суши задержати пропорціонально більшу армію як другі, а це з огляду на її непевні границі. Разом з нею держить Польща, яка рівнож має найбільшу по Франції армію та як сама каже, рівнож такі самі непевні границі.

Як виглядає то непорозуміння в цифрах, не знати, але що воно істнує і робить навіть ілюзоричною саму передвступну конференцію, це факт. Дивним дивом вирнуло воно якраз тоді, коли президент Кулидж заявився за формальною участю Америки в тій конференції. До участи Америки привязували дайніше дуже велику вагу, а навіть писали, що нема рації скликувати конференцію роззброєння, якщо не буде певности, що Америка возьме в ній участь. А коли Америка по довгих літах затишня вернула до Европи і згодилася взяти участь в конференції, Европа дивним дивом приняла той зворот дуже холодно, а навіть розбиває те, до чого тягнула з трудом Америку. Це треба розуміти як свого рода пімсту Франції на Америці за те, що Америка притиснула її до плачення довгів та не попирала агресивної французької імперіялістичної політики, а держала з Англією, яка примушала до піднесення Німеччини і привернення европейської рівноваги. Це відчуває Америка і тому бачимо тепер в її політиці певний зворот, який сказує на тісну кооперацію з Англією і на певний спільний плян розоружения, який вони схочуть перепетри. Англія ратує тепер найбільше престіж Ліги і саму конференцію, а Франція саботує. Помагає її в тім Польща і другі її прихвостні з т. зв. малої антанти. Америка за те перший раз від часу істнування Ліги реґіструє в ній якраз тепер офіціяльно всі свої договори, які заключила з другими державами. Не будучи членом Ліги, не є вона рівнож обовязана до реґістрації своїх договорів, колиж вона це робить, то не треба це вважати звичайним собі фактом. Тимбільше коли той факт має місце в часі, коли положення Ліги хитається. Це є свідоме піднесення престіжу Ліги, другий офіціяльний виступ в справі вступу Америки до Европи.

Нема роззброєння в Европі без участи совітів. Таке писав недавно бувший англійський премієр Лойд Джордж. А совіти торгуються і до сегодня не знати чи вони возьмуть участь в нарадах чи ні. З початку протестували проти такої конференції, яка на їх думку до нічого не доведе. Пізніше заявляли, що вони не можуть їхати на наради до Швайцарії, бо там вбито їх посла Воровського, а швайцарський уряд не зробив нічого, щоби зловити виновника ані не зложив совіцкому урядови свого співчуття з приводу того вбийства. А тепер самі вже не знають що робити. Лойд Джордж той думки, що совіти таки возьмуть участь в розоружній конференції, а навіть вступлять до Ліги Націй, бо „Росія невдоволена своєю сухою границею, яку накинули її тоді, коли вона надто сильно була занята внутрішними справами, щоби могла боронитися, коли вона вступила би до Ліги Націй, тоді й відносини з нашими державами негайно змінилися би і ця границя могла би бути означена мирово. Як довго це не стається, дотягнеться також справою часу: коли її економічна відбудова дозволить їй ужити мілітарних засобів для насильної оборони своїх домагань. Наступ на Польщу не вдався внаслідок недостачі озброєння. Економічна відбудова Росії означала би також збільшення її мілітарної сили. Большевицька Росія, ранійше чи пізнійше, напала би на одного зі своїх сусідів і поширювала би його."

Попри французько-англійське напруження маємо ще отже спробу совітів. Без їх участи конференція не зможе дати добрих результатів, совіти це знають і хочуть використати це положення. Але роззброєння вони потребують в тій самій мірі, що й другі, а європейського визнання ще більше, тому готові піти на конференцію, якщо вона буде.

„ЧИТАЙТЕ, УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО НАСТЕ ЧИТАЮЧИ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА ЗЕМЛЯ" — ТИЦІЙТЕ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК

„МИ САМІ"

Любимо покликуватися на ірляндський народ та його вікову боротьбу з Англією, його завзяття та геройство, яке принесло остаточно поневоленому народови свободу і незалежність. Робимо це залюбки чут в Америці, чуемо то саме на зібраннях і в письмах з старого краю. Але чи ми розуміємо дійсну суть тої боротьби і її методи? Мабуть ні, бо колиб розуміли то ставилися би трохи инакше до тої тактики, якої нам треба вживати в нашім національнім життю під Польщею.

Берім такий примір: Ми мали у Львові Таїний Український Університет, а рівнож і завязок других високих шкіл. Вони тепер майже зліквідовані. Правда, що важко було їх вдержати, бо й польська влада їх пильно переслідувала і не було фондів на їх вдержання. Але це не були головні аргументи для зліквідования високих шкіл у Львові. Заважили тут головно инші. Ті, які залишилися нам в спадку по небіжчиці Австрії, а які вважають високі школи едино тільки як фабрику бюрократів, кандидатів на сталі, державні посади. Вони глядять на справу так.

Ті, що покінчили українські високі школи не мали би державних прав, щоби на підставі диплому, виданого українським університетом можна було одержати державну посаду в Польщі. Дипльом, по їх думці, це патент на державну посаду, а коли український дипльом під тим оглядом до нічого, то він нічого не вартує, а з ним і таїний український університет, що то видає такі дипльоми.

Така психіка завважила ца ліквідації українських високих шкіл у Львові. Треба одначе признати, що не все громадянство гляділо на високі школи оком давних австрійських бюрократів. Велика частина студентства і громадянства розуміла як слід завдання українських високих шкіл, які вважалося тільки одним звеном в відродженім нашім національнім життю, яке мусить йти иншими шляхами, як що має нам принести визволення і державність. А той новий шлях міститься в назві ірляндських шінфайнерів, яка звучить в українській мові: Ми самі.

Тому, щоби ми могли бути на своїй землі, самі для себе дійсним господарем, щоби ми самі нею правили і щоби її богацтво ми самі могли ужитковати, мусимо в першу чергу ту землю від ворогів ми самі відбити. „Вірте тільки самим собі, в вашу правду, в ру ваш меч. Не можете і не сміете нічого сподіватисявід чужинців. Коли покладаєте надію на них, ви — дурні й нікчемники" — так промовляв до італійського народа революційний дух Мащінього, й в тих словах міститься суть і шінфайнерської боротьби. А коли приложимо ті слова до нашої університетської справи то вийде таке: Не числім на польську школу, бо вона нас знищить і здеморалізує, вона нас, коли ходить о крашу частину нашої молоді, навіть не прийме. Не числім на польські посади, бо їх характерний українець не дістане. Ми самі даваймо свої власні дипльоми і даваймо свої власні посади. Ми самі о власних силах розбудовуймо всі галузи нашого життя. Виховуймо нову самостійну молодь, а не струпіщіли бюрократів, яких одинока сила в дипльомі. Розбудуймо гарт, енергію і ініціятиву і будьмо певні, що та нова молодь знайде собі спосіб до життя. Не буде вистоювати по передпокоях польських радців, старостів і президентів, не буде гнутися і цвенькати по польськи, понижатися та просити о польську посаду, а зуміє використати запущену нашу власну ниву. А тоді по всіх наших селах і місточках будуть свої ремісники і купці, будуть і свої фабрики, буде місце для наших агрономів і інжінерів, буде місце і для наших професорів і инших робітників.

Коли ми самі дамо собі раду, тоді скріпиться почуття сили, тоді і ми самі будемо могли бути панами своєї власної землі. Инакше будемо ходити як блудні вівці і останемо на віки народом поневоленим. Вся инша тактика з морального боку по словам Мащінього нікчемна, а з льогічного — дурна. Це бачимо рівнож на університетській справі. Бо що з того, що знесено бойкот польських шкіл і дозволено студентам Українцям вписуватися на польський університет, коли Поляки всетаки за виймком малої горстки, нас тамтуди не допускають. Не тільки на польський, але й на заграничні університети нас не пускають, бо та молодь, що студіює в Чехословаччині це по більшій части самі втікачі, що втікли перед польською тюрмою.

Виходить на таке, що наша молодь не ходить тепер до ніякої школи, ні до української бо її нема, ні до польської, бо її ворота для неї замкнені. Це тільки один примір взятий з життя в старім краю, який виказує наглядно, що ми мусимо будувати в Польщі своє власне життя власними силами, якщо хочемо взагалі жити і розвиватися. Наша доля лежить тільки в наших власних руках, куемо її ми самі і для себе самих. А якщо не можемо стоятн о власних силах і на своїх ногах, то не вартуемо бути самостійним і державним народом, можемо бути щонайвисше добрим поногем для других. Так одначе не є, бо український нарід виказує велику життездатну силу. Треба її тільки пустити в рух, а буде з неї скорий і добрий виспід. Нею то збудуємо українську державу ми самі і для самих себе.

Іван Данильчук.

З НОВИМ РОКОМ.

—o—

Новий вже рік, новий вже рік,
Голосять дзвони всюди,
І весь всесвіт втішається,
Себе втішають люди.

Радіють всі, бо знов одна
Пійшла в альбом картина,
І вже повія не вернеться
Прожитая година.

Ми з роком тим усі як стій
Вплянуєм шлях роботи
І дружно ми вперед пійдем,
Забувши всі гризоти.

Бо знаємо,в науки літ,
Що сила лиш в громади,
А хто веде в нутрі борню,
Пропаде у безладі.

І знаємо, що нам ніхто
Небес вхилить не може,
І часто в дар дістанеш те,
Котре комусь не гоже.

Та певні ми і певні все,
Що в праці щасте має,
Тай успіх, доля в того є,
Хто ковалем бувае.

Новий вже рік, новий вже рік
У звуках лється всюди,
В обнові ми вперід пійдем,
Лишивши деші будни.

КОЛЯДА.

Дивна новина зі Львова,
Що найстарша в краю школа
Наше слово зневажає,
Наші діти розганяє,
На весь світ, на весь світ, як сиріт.

Пійшли українські діти
Світла в чужину глядіти,
Хоч терпіти мусять много,
Але честн слова свого
Топтати, топтати не дали.

І ми за них пімятаймо,
Не коляду щедро дайно,
Щоби українська слава
В цілім світі розлунала
Од нині, од нині, до віка.

КЛЮБ „УКРАЇНА" В ГАМБУРЗІ.

(Гамбург, Вестерстрассе 19)
П. Т.

Від давна вже відчувається потреба заложення в Гамбурзі, яко одним з найважнійших портових міст на европейськім континенті, українського товариства, котре занялобся не лише організацією тутешніх Українців, але в даним случаю заопікувалобся також українськими переселенцями, котрих немало через Гамбург переїздить.

Від коли Польща дириґує своїх емігрантів через Данціг, переїздить нашнх людий менше через Гамбург, як перед війною, але ті, котрі сюди тепер прибувають, потребують тим більше помочі. Богато Українців, котрі живуть на еміґрації в краях східної і середущої Европи, прямують до Гамбурга, щоби відси передістатися до заморських країв, де мають близшу чи дальшу рідню. Приїбувають вони часто голі та босі з надією, що може вдасться їм одержати роботу на кораблн, і в той спосіб безплатно передістатися на другу сторону. Лучалося, що люди, не знаючи мови ні тутешніх обставин, попадалися в руки безсовісних дурисвітів і того трохи, що з собою привезли, тратили. Свого конзуляту не маємо, щоб кому за нашими людьми впімнутися а корабельні компанії і власти ставіяться до них зовсім байдуже. Кількох свідомійших Українців, котрі від кільканайцяти літ тут жнють, довідавшися нераз случайно про подібні випадки, зарадили лихови, як могли і сей тягар спочивав до тепер виключно на плечах кількох одиниць.

В місяці падолисті м. р. зачинувався тут клюб „Україна" і повзяв собі за ціль побічи місцевої організації також опіку над всіми проїзними, котрі до заморських країв їдуть, або звідтам вертають. Між нашими членами маємо людий, котрі своїм впливом і знаменитими полученнями можуть під кождим зглядом радою чи ділом переселенцям допомочи. Наш клюб старався увійти в близші зносини з Товариством опіки над українськими переселенцями у Львові і з заморськими подібними організаціями, як Товариство ім. св. Рафаїла в Вінніпегу і стати транзитним місцем між Европою а Новим Світом.

Відраджуємо їхати до Гамбурга шукати тут роботи. Поминувши се, що в Гамбурзі є тепер около сорок тисяч безробітних, не можуть наші люди ніякої роботи тут одержати, бо закон приписує, що право до роботи прислуге лиш тим, котрі з початком війни тут працювали і по війні сюди вернули. Одержати заняття на кораблн цілком виключено. Згадуємо про се також, бо Українці в тій цілн сюди прибувають. Після нового закону можуть Українці прибувші до Німеччини лише по фільварках і в німецьких хлопів працювати.

Просимо Вас подати всім Українцям, котрим прийдеться колись через Гамбург їхати, нашу адресу. Ми кождого радо тут привитаємо і кождим відіднам ми раді.

— Виділ Клюбу „Україна":

Голова Омелян Бучинський, купець; Секретар: Мих. Богатюк, управитель бюра подорожи; Заст. голови: Роман Тобіяш, слюсар; Касієр Іван Король, урядник; Бібліотекар і господар: І. Пилипюк, робітник.

КОРОТКА ІСТОРІЯ КОЗАЧЧИНИ

написав проф. Володимир Антонович із передним словом про життє та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і уваґами д-ра Мирона Кордуби, друге видання.

Ціна 65 центів.

"SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

СВЯТО СОБОРНОСТИ УКРАЇНИ в Ню Йорку.

—o—

Українці міста Ню Йорку:—

Дня 22-ого січня с. р. минає семий рік, як на приснопамятній Софійській площі в старинним Київі доконався незабутий історичний акт злуки західньо-українських земель: Галичини, Буковини та Закарпаття з матірним пнем України в одну, нероздільну, неподільну цілість. **Собору Матір — Україну.**

Се вертались давно — давно, бо ще 550 літ а то й більше літ тому відірвані діти до лона Рідної Матери. Се лучилося знову в одну видиму політичну цілість те, що все від більше як 1,000 літ було одною народньою та духовою цілостю, що злигодні та лихі сусіди розірвали. Се зросталась давня велика, вічно кровава рана, котра, на жаль, і до нині ще стоїть отворм та кровю цюркоче. Се сповнялася дійсність Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Романа Самодержця і Данила Короля, а мрія — ціль Богдана Хмельницького і Петра Дорошенка. Многострадальна, а вічно жива, неподатлива, як „Русин вперта" Галичина, се західне заборола України; Зелена Буковина, сей остаток дунайських володінь Ярослава Осмомисла й Данила; та забата за Бескидом Закарпатчина, де колись ще наш Лев Данилович володів, — припадали у старім, давнім Київі до грудий Матки — України; лучились у братніх обіймах з 30 мілионами рідних братів знад Дніпра і Десни, знад Припеті і Донця, знад Бугу та берегів Чорного моря. Се була велика, незабутня і нічим незатерта історична хвиля відродження Української Нації у повній її вірі.

Золотисті бані близко тисячлітнього Софійського собору; свідки великої історичної минувшини, гляділи із синіх облаків на чверть мілионову масу народу, синів України, що зїхались з усіх усюдів, що зібрались на незрушиме діло. Золотий, синій небозвід — се наче прапор України розвинений високо. В небесах заграли сотки дзвонів, а на давнім Печерику з київських фортів греміли, оповіщали пушки на всі сторони світа, що минули темні часи; що минувся час блуканини і історичної, та що всі сини України набудуче се одно тіло, одна душа, одно серце, одна думка — **нероздільна соборна Україна.**

Нові злигодні та тісані лихі сусіди не допустили, щоб отся дійсність була тривкою. Україна розірвана знову на шість частий. Кордони поорали знов українську землю, розділили брата від брата.

Україна розірвана кордонами, що їх чужі на нашім тілі краяли. Але серцем, душею, думкою та національним ідеалом вона вже на віки одна і неподільна. За отсей ідеал вольної і соборної України лягли кістьми сотки тисяч синів України. Про нього говорять підростаючим потомкам могили борців, розсіяні від Бескида і Сяну до Донець і Кавказ. Сей ідеал записаний огненими буквами в серцях цілого народу, всіх бодай трохи свідомих синів та вонюк України. І в них він буде палати поти, поки не прийде наново велика дайна, коли знов всі сини України сгрінуться на Софійській площі як горожани одної вольної та справді соборної України.

Громадяни: —

Дня 23. с. м., в суботу вечером в Українськім Народнім Домі, при ісг 6-тій улиці зберімся всі, хто лиш може, та відсвяткуймо достойно отсі семі роковини великої події. Покажім, що вона живе в наших серцях; даймо свідоцтво, що ідея соборної України рівнозначна у нас з ідеєю вольної України; що ми живемо нею; що готові боротись за неї, поки не впадуть кордони, що поробили з України, і доки всі части України не стануться одним тілом раз і на віки.

Дня 23. с. м, в суботу вечером в Українськім Народнім Домі буде СВЯТОЧНИЙ ВЕЧІР з промовами і концертом, — свято Соборности, уладжене Союзом Українських Народних Товариств міста Ню Йорку. Вступ лиш 75 і 50 центів. Співати-ме хор Українського Народнього Дому під управою п. Н. Карлаша. Візьмуть участь солісти, і промовлятимуть знані бесідники. Чистий дохід призначений по половині на інвалідів українських армій та на українські виховні цілі. Вступниці можна набути у всіх українських робітничих товариствах, в офісі Українського Народнього Дому, або при касі.

Обіймає Містечко: Свято Соборности!

ВІД СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНІХ ТОВАРИСТВ -МІСТА НЮ ЙОРКУ:

Михайло Никифорчин, голова;
Ів. Лещишак, секретар.

ПОЗІР!
УКРАЇНЦІ З МЕНВИЛ, Р. АЙ.
Бр. свт. Стефана устроює
РІЧНИЙ БАЛЬ
котрий відбудеться
В НАРОДНІМ ДОМІ В СУБОТУ, 23. СІЧНЯ 1926 Р.
На дохід Братства.
На бали будуть приймати до Братства і до У. Н. Союза без вступного. За добру забаву ручить
15 **Комітет.**

„ЦАРІВНА"
ПОВІСТЬ
написала ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА
Ціна $2.00.
Можна набути в Книгарні „Свобода",
„SVOBODA"
83 Grand St. Jersey City, N. J.

Історія України
написав
МИКОЛА АРКАС
НОВЕ ДОПОВНЕНЕ И УЛЮШЕНЕ ВИДАННЄ.
684
СТОРОНИ ДРУКУ
НА ЛІПШОМУ ПАПЕРІ.
330
ІЛЮСТРАЦІЙ.
В ГАРНІЙ ПОЛОТНЯНІЙ ОПРАВІ ІЗ ЗОЛОТИМИ ВИТИСКАМИ.
ЦІНА $3.50.
Продає
„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Коляда.

(На нуту Небо і земля).

1.

Із України сумная новина,
Терпить від ляхів Східна Галичина;
Наїзник явився, катом зробився,
Бе, угнітає, кров розливає,
І тюрми саджає, людий стріляє,
Хами, хами! повідає.

2.

Із України сумная новина,
Саїзми умлають Східна Галичина,
І скували волю стоптали;
Вона ридає, помочі благає,
До нас звертаєсь, ради шукає,
Горе, горе! повідає.

3.

Мову вкраїнську зі шкіл усувають,
Кракуси й Ванді в мозок забивають;
А студенти бідні втікають до Відня,
Край покидають, в Прагу при-
[їздяють,
Львів оминають, рідних лишають,
Доле, доле! повідають.

4.

Хруниска служать свойому королю,
І в Галичині творять його волю;
Ляхам помагають, братів розпинають;
Рідне зневажають, ляцькоє витають,
Доноси складають, військо накликають,
Польска, Польска! повідають.

5.

Батько Трильовський із Відня голосить,
Стефана, Івана — всіх до діла просить;
Українці, сміло беріться за діло,
До ряду ставайте, на збрую збирайте;
Кайдани ламайте, світ новий витайте!
Воля, воля! повідайте.

6.

Браттям і сестрам ту збрую жертвуймо,
А вони всім нам добру вість віщують;
Вкраїну будують, за неї воюють,
Ляхів виганяють, орда убивають,
Своє житте дають, за нас умирають,
Огню, огню! повідають.

7.

І ми героям зараз поклін даймо,
Слава Вкраїні серцем співаймо;
Наша зоря сходить, новий світ нам
[родить,
А земля селянам, коли разом станем,
Від Горлиць до Дону врагів поконаєм
Сонце, сонце! привитаєм.

С. К., Ньюарк, Н. Дж.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ТОВАРИСТВО ЗАПОРОЖСЬКА СІЧ

устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 23-ГО СІЧНЯ 1926 РОКУ

В ГАЛИ ПРИ ГЕНД І КЛІНТОН УЛИЦИ.

Початок о годині 7-ій вечером.

Запрашається усіх Українців місцевих і позамісцевих о численну участь. За добру забаву ручить

Комітет.

ПО ВИБОРАХ НА УГОРСЬКІЙ РУСИ.

Львівське Діло пише:

В новообраній чеській парламенті буде посол о. Августин Волошин одиноким національним представником закарпатських Українців. Правда, між трома комуністичними послами є два свідомі Українці, Мондок і Сидоряк, одначе вони як комуністи наших національних справ обороняти не будуть. Посол А. Штефан, якого вибрано на листу аграрної партії, є теж з походження Українець, але він переходив вже під національно політичним оглядом такі переміни, що здобув собі марку міжнародного політичного спекулянта і тому ніхто не буде його вважати нар. репрезентантом. Галицький ренегат д-р Гагатко буде репрезентувати неістнуючу на Закарпатті російську націю, так що на посла о. А. Волошина долях зложила обовязок бути одиноким репрезентантом свого народу в чеській парламенті.

Що він цей обовязок гідно і достойно сповнить, про те не сумніваємося. О. А. Волошин це велика індивідуальність на Закарпатті. Його особа перейде безперечно з добою національного відродження закарпатських Українців в історію нашого народа.

Схарактеризувати о. Волошина кількома словами не легко, бо то широка і всесторонна індивідуальність.

Природна інтелігенція і невтомна працьовитість, це ті основні прикмети його характеру, які його із незамітного гр. катол. священика селянського походження видвигнули на нинішне провідне становище на Закарпатті.

Волошин, як кожна імпульзивна натура, має багато ворогів, але і найбільші вороги не мають проти нього инших „закидів", як те, що він „українофіл" або „клерикал".

В дійсности не є він українофілом, лише Українцем.

РОЖДЕСТВО ХРИСТОВЕ.

Серед поля у ночі
Пастухи стояли,
Коло овець ,ділу ніч
Варту відбували.

Нараз світло освітило,
Світить дуже ясно;
Коло шопи засяло
Мовби сонце красно.

Полякались пастухи,
Що се так зорить;
Ще не дніє, але певно
Вифлеєм горить.

Повставали всі разом;
Стались дивувати,
Аж хтось ангел з-неба,
І почав казати:

У вертепі Бог родився,
З Діви воплотився,
Як чоловік неленаний
В стаєнці повився.

І пастирі до вертепу
Так сейчас спішуть,
Дитинкови вподорунок
Ягнятко несуть.

Як прибули до вертепу,
Разом повклякали,
Низький поклін, щирі дари
Христови віддали.

М. Похмурський.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ ДОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВУДЛОН, ПА.

Як помогти земельному банкови у Львові.

Дивує мене, що американські Українці так якось мляво беруться до купна шерів нашого одинокого банку. Коли тут посходяться, то говорить між собою, що біда між нами, бо ми не маємо економічно сильних інституцій і не один каже, якби то було добре, щоби ми мали свій банк, бо дохід лишився би в українських руках і був би зиск для шеровців і цілого народа, бо український банк допомагав би і український справі. Таке говоримо між собою, а коли читаємо заклик купити шери такого банку, що не є якоюсь жидівською будовою, а знаною українською інституцією то Бог знає чого боїмося і шерів не купуємо. А чи то є дорога до поліпшення нашої долі, чи в той спосіб усуснемо тих пявок, що ссуть нашу кров, деруть нашу шкіру так що нас за ніщо мають.

Складаючи $5 як різдвяний дар для Рідної Школи в краю, посилаю заразом $10 до Обєднання на закупно двох акцій тай кличу своїх знайомих а то: Миколу Шпука, Михайла Марчуру, Ілію Кобаля, Василя Фечучушка, Василя Монастирського з Вудлон, а Теодора Кульчицького з Ембрідж, Па., щоби вправді зложили лепту на Рідну Школу та закупили хоч по шерови в одинокім нашім українськім Земельнім Банку у Львові.

Бачу, що в краєвих часописях в той спосіб складають жертви і викликують других, то думаю, що й я нас можна в такий спосіб повести, жваявищу акцію для допомоги рідному краєви.

Юліян Монастирський.

ДЖАНСТАВН, ПА.

І в нас житте оживає.

Як відбулося в нас вічє в справі положення нашого народа на українських землях, то лишило по собі добрі наслідки, бо серед громади фідне більше заінтересования народними справами. Тепер можна буде лекше розпочати і якусь допомогову акцію.

Недавно ми вислали до Обєднання $28.40, а тепер зібрано на вечері в церковній галі $8.05 для голодуючих в краю і вислано рівнож до Обєднання.

Робимо заходи, аби призбирати дещо ще на Рідну Школу і маємо надію, що попремо ту там важну справу зі щирого серця.

Василь Олексюк.

Lehigh Valley

ПРОГУЛЬКА ДО WILKES BARRE І SCRANTON

В Неділю, Січня 24-го

$3.60 ЗВОРОТНИЙ БІЛЕТ

Білети добрі лишень на прогульковім трені в обі сторони.

Лиш. New York 12.02 А. М. Неділя (Hudson Terminal лишень)

Лиш. Jersey City 12.15 А. М. Неділя (Exchange Place Station)

Лиш. Newark 12.40 А. М. Неділя

НОВОРОТ:

Лиш. Wilkes Barre 6.00 Р. М.

Лиш. Pittston 5.40 Р. М.

Лиш. Scranton Limited Lin 8.10 Р. М.

Білети до набуття в Exchange Place або Journal Square. Телефон інформаційного Бюра Montgomery 7000.

Lehigh Valley Railroad

The Route of The Black Diamond

ЛІКАРСЬКА НАУКА В АМЕРИЦІ.

В році 1800, значить на самім початку істнування Злучених Держав, було в цілій Америці лише чотири вижчих медичних шкіл, більше ледви й треба було, бо всього населення Америка мала в той час ледви пять мілионів душ. Одначе населення швидко зростало, та ще швидше прибувало шкіл для вивчення лікарів для нього. В 1860 році в Америці з населенням 31,000,000 душ, було вже 66 лікарських шкіл, в 1880 році населення 50 мілионів, шкіл 100; в тім році вчилося у всіх тих сто школах 11,826 студентів і вийшло з них 3,241 лікарів. Ще через двайцять літ, в 1900 році, населення 82,000,000, медичних коледжів 160. В 1904 році в тих американських медичних коледжах була записано 28,142 студентів і в одним році вони випустили 5,747 лікарів. Та де вже був верх й далі те число почине швидко падати. До 1919 року число медичних шкіл і студентів впало до половини згаданого максімум з перед пятнайцять літ перед тим. На протязі останніх шести літ істнуючі школи удержувались вже як тривкі установи і тільки студентів в них що року прибуває. В останнім році (1925) було в Злучених Державах 80 медичних шкіл з 18,200 студентами, пересічно по 227 на школу, вийшло з них 3,974 лікарів.

Але одночасно з тим зменшенням числа шкіл ішло уліпшення науки в остався, кращий добір професорів, поглиблення і розширення навчання взагалі, лабораторії тощо. Як відомо, американська конституція залишає контроль шкіл і освітних установ, медичних і всяких инших, як теж нагляд над лікарською практикою, окремим стейтам. А стейти давнійш той нагляд виконували дуже недбало, а деякі зовсім ні. В наслідок того зявився цілий ряд медичних шкіл низького типу, без кваліфікованих професорів, без відповідного виряджения і потрібного часу на науку, які майбутнім лікарям не давали ні досить знання ні практики. За поправу того стану взялася приватна установа, Американське Лікарське Товариство, яке починаючи від 1900 року повело сперечну кампанію за уліпшення лікарської науки і практики в Америці. Стейти позаводили в себе регуляції для медичних шкіл і екзаменуючі комісії для лікарів. Та ще красші результати дала прилюдна пропаганда на різних зібраннях Товариства, лікарських конференціях, в фахових журналах і пресі. Американське Лікарське Товариство позаводило інспекції медичних шкіл і установ, стало виробляти для них пляни навчання й доручати їм потрібні реформи, рекомендувати студентам ті школи, в яких наука була добре поставлена, і на протязі кількаиайцяти літ настала повна зміна. Усі неважні й невідповідні школи повпадали й задишилися тільки ті, що змогли поставити в себе справу навчання відповідно до вимогів і до поступу медичної науки.

Окрім, лишив і більших шкільних будинків і лабораторій, більших фінансових засобів придбаних для медичних шкіл на протязі останніх пятнайцяти літ, і праці вчених і досвідних професорів до уліпшення і поступу медичного навчання причинився богато тісний звязок шкіл з шпиталями, в яких студенти під наглядом лікарів можуть набратися досвіду придивляючись до практичного лікування хорих в шпиталях і клініках. Давніш, як відомо, шпиталів було богато менше, як тепер, і не кожна медична школа могла користуватись з шпитальної практики. Тільки на протязі останніх 25 літ шпиталі стали рости, як гриби по дощи. В 1912 р. було в Америці яких 2,500 шпиталів, в 1924 — поверх 7,000. Тепер вже кожна добра медична школа має правильний звязок з одним або й більше шпиталями і дає своїм студентам нагоду придивитись і помагати в лікуванню хорих.

На протязі останніх трьох десятиліть поширилось теж розуміння того великого значіння, яке має шпитальна практика для нового лікаря, який тільки що скінчив медичну школу. В великім шпиталі він має можливість застосувати своє знання під наглядом і при помочи досвідніших лікарів, доки сам возьметься самостійно практикувати. Ще в 1912 році не було досить шпиталів для того, щоб всі починаючі лікарі могли в них відбути одноріч-ну чи дворічну практику. Та тепер лікар по шпиталях не вже місця власне вона лікування вимагає. Досить для всіх студентів, які що-року кінчають медичні школи. І разом з тим, як навчання в медичних школах стало на теперішім високім ступні, шпиталі самі кличуть таких інтернів і потрібують їх більше, як можуть дістати. В деяких стейтах вже закон вимагає, що лікар поки дістане дозвіл на самостійну практику, мусить деякий час працювати в загальнім шпиталі.

Разом з тим розвитком уліпшенням медичних шкіл і лікарського навчання зявилися нові проблеми: справа коштів, розширення програми навчання в міру поступу науки, лікарська спеціялізація, і врешті недостача лікарів у сільських громадах разом з зростом їх числа по містах.

Кошти більших будинків і краще виряження лабораторій, бібліотек і музеїв, потреба більшого числа професорів більших всяких різнородних медичних наук, все те спричинило, що оплати студентів вже далеко не вистарчають на удержання шкіл і вони мусять діставати державну або приватну поміч. Одначе останніми часами сто-тисячні або й мілионові допомоги для медичних шкіл з боку великих освітних фундацій, приватних осіб і стейтів стали річю такою звичайною, що деякі котра добра медична школа мусить ще турбуватися своїми фінансами.

З другого боку для студента коштн медичної науки богато більші, як давніш були. Більші оплати і довший час науки накладають на нього більше коштів. А ще разом з тим тепер вимагається богато більше медичного знання, то й студентам нема коли заробляти на свій прожиток. До деякої міри помагають стипендії студентам, яких взагалі американські медичні школи мають тепер 567, кожна на чотирі роки. Одначе вони ще далеко не вистарчають і потребують студентів медицини, які весь свій час повинні-б присвятити науці, богато більше.

На протязі останніх пядесяти літ наука медицини — уміння пізнавати, лікувати і запобігати слабостей — зробила більший поступ як за всі століття перед тим. Одночасно зявилося безліч нових способів і методів лікування. Через те зовсім природна річ, що богато лікарів спеціялізується у спеціяльних слабостях і галузях медицини, в яких вони можуть досягнути найбільше знання і досвіду. Одначе через ту розтіч лікарів у всякі спеціяльности являється потреба окремих спеціялістів-діягностиків, спеціяльно здатних і кваліфікованих для розпізнавання слабости й вирішення, якого лікаря треба.

ПОЗІР! ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

БОРБА

відбудеться

В СЕРЕДУ 20-го СІЧНЯ С. Р.

В Віктор Гали, ріг Гендерсон і Йорк улиць

ВЕЛИКОГО УКРАЇНСЬКОГО СИЛАЧА

ІВАНА ПІДДУБНОГО

проти

ТОМ МАК

ВЛАДЕК ЗБИШКО

проти

ЧАРЛІ МОРАН

Початок точно 8.15 вечер.

МНОГОЖЕНСТВО.

В Лондоні засудили на 10 років важних примусових робіт Патріка Морана за многожество. Від 1889-го року женився він 11 разів. За кожен раз, як тільки пропустив майно жінки, зникав безслідно.

ПОЗІР! — ІСТ ЯНГСТАВН, О.!

ТОВАРИСТВО СОКІЛ

Бр. св. Стефана устроює

ПЕРШИЙ ВІДДІЛОВИЙ

БАЛЬ

В СУБОТУ, 23. СІЧНЯ 1926 Р.

В ХОРВАТСЬКІЙ ГАЛИ

Ist Янгставн.

Початок о год. 7-ій вечер.

Вступ для мущин 50 центів, для женщин 25 центів.

Браття Українці, з Ist Янгставн!

Приїдіть на наш Баль всі як один, а не пожалуєте. Музика буде порвороднa, рівнож не бракне там і тепла закуска.

За добру забаву ручить

Комітет.

ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА ШТУКА ТЕАТРАЛЬНА ЧИ 3.

БАНКИТИР УМЕР

комедія з сільського життя в трьох діях на три дії.

Виступає в сій штуці 14 осіб.

Ціна 35 центів.

Замовлення слати до книгарні „Свободи".

„SVOBODA"

83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ДОМИ — ФАРМИ

Доми великі і малі, дорогі і дешеві, старі і нові, ФАРМИ близькі і далекі продаються

І ЗАМОВЛЯЄТЬСЯ ДО МЕНЕ

Також різні інші бізнеси.

J. BORACHEWSKI,

4233 Germantown Ave., Phila, Pa.

Купуйте Календар Купуйте

Українського Народного Союза

на 1926 рік

богатий різнородним змістом та ілюстраціями.

Ціна з пересилкою 50 центів.

Замовлення посилати на адресу: "SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Пригадуємо, що торічний наклад був скоро вичерпаний, тому хто хоче мати календар У. Н. Союза на 1926 рік, нехай поспішиться із замовленням.

ВИЙШЛА З ДРУКУ ДАВНО ОЧІКУВАНА

НОВА РАХУНКОВА КНИЖОЧКА

З ІНФОРМАЦІЯМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З ДОДАТКОМ ДРУГИХ ЦІКАВИХ ВІДОМОСТИЙ.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення разом з грішми посилати на адресу: „SVOBODA," 83 Grand St., Jersey City, N. J.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ на рік 1926

ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ.

Маємо на складі 30 різнородних календарів на 1926 рік. Календарями друкований по українськи, свята о-значені червоними буквами.

Ціна за один календар 30 ц. з пересилкою, а 4 за долара.

Шторникам, агентам і для тих, що хотять заняться продажею календарів, висилаємо даром сіщі стінних календарів по гуртовій ціні. За попереднім надісланим $5.00 вищенно 30 штук оказових календарів, вкінці, оглянули, а опісля замовляли більше чи сало. Замовлення посилайте на адресу: 133

UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

ДАРОМ ТЕРПЛЯЧИМ НА ПРОПУХЛИНУ

PLAPAO на пробу і кинжку про пропухлину цілком безплатно.

СТУАРТА PLAPAOPAS є чимось иншим від паса. Є се медичний збірник, який приліпюється сам, щоб сильно держати нутрешності в жиноті. — Нема пасків, спружин або спряжок. Тому не зсувається, не тре тіла і не гнете вости званої „рибеї". Тихині особ лічиться в хаті успішно, не опускаючи денної праці і успіх буває навіть в найгірших випадках. Мягкий нарет аксамит, легкий як ужинання, не дорогий, не-городжений золотим медалем і цер-шою нагородою. Конкурує з ним натуральна, посадлопна, пас стається недоріблим. Удовідомо то, що, бо-вобимо, посилаючи Вам пробну PLAPAO цілком ДАРОМ. Напишіть свое назвисько і адресу на купені і вишліть почтою днесь. 257,69

PLAPAO LABORATORIES
Key 3071 Stuart Bldg., St. Louis, Mo.
Ім'я і назвисько .....
Адреса .....
Відворотна почта принесе Вам пробку PLAPAO безплатно.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Пейн-Експеллер

Коли Ви докучує ревматизм або невралгія, натирайте у болючому місці сим знаменитим домашнім лінімантом, й ходіть, коліно скоро.

Ціна 75 ц. в аптеках. Тільки ся-справжній виріб Якор.

F. AD. RICHTER & CO.
Berry & South 5th Sts.
Brooklyn, N. Y.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Петра і Павла, від. 102, повідомляє своїх членів, що місячні мітинги відбуваються все другої неділі по церкві, тож кождого членства обов'язком явитися і заплатити свою вкладку. На річнім мітингу, який відбувся 1. січня 1926 р. вибрано уряд на рік 1926 як слідує: Йосиф Сенчина, предс.; Михаїл Кліщинський, заст.; Николай Русько, секр.; Стефан Канчовський заст.; Олексса Смоляк, касієр; Іван Пік, заст.; Андрій Павасюк і Дмитро Країло, контрольори. Надзирателі хорих за Свят Сайд: Андрій Угрин, Йосиф Войнаровський і Василь Карпінський; за Любург: Йосиф Шаланій і Дмитро Бігоновський. Прапорники: Николай Сенчинин і Дмитро Дорош. Дверник Іван Стелюх. Адреса секретаря: Nicholas Busko, 9114 Holton Ave., Cleveland, O. Кождий член повинен взяти собі мою адресу до кождому потрібна.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3, повідомляє всіх, що річний мітинг відбувся дня 11. грудня в салі церковній. До переведення мітингу вибрано председателя Михаїла Сухорського а Николая Чаплик, секретарем. Председатель переповідав мітинг в найлішим порядку. Вибрано уряд на рік 1926: Михаїл Голубець, предс.; Стефан Кот, заст.; Василь Грега, кас.; Іван Павдик, заст.; Василь Тулевич, секр.; Мих. Сухорський, заст.; Олекса Нагірний, Іван Пирдаз, контролюри; Олекса Світич і Стефан Шубик, надз. хорих. Місячні мітинги будуть відбуватися що другої неділі по церкві в сали звичайній, о годині 7.30 вечером. Проситься всіх членів, щоби приходили на мітинги кождого місяця і щоби старалися привести кого з нового нового члена кождого місяця. — Мих. Голубець, предс.; Василь Грега, кас.; Василь Тулевич, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 159-ий по-відомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться 24. січня 1926 р. по-ним в сали звичайній, о годині 7.30 вечером. Проситься всіх членів, щоби приходили на мітинги кождого місяця і щоби старалися привести кого з нового нового члена кождого місяця. — Мих. Голубець, предс.; Василь Грега, кас.; Василь Тулевич, секр.

ЦИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Николая, від. 106, повідомляє, що звичайний мітинг відбудеться о годині 1.30 попол. в неділю, 24. січня в сали парохіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку вправі є вазні справи до полагодження. Проситься всіх членів явитись на мітинг. Неявившийся член заплатить кари 50 ц. а зрядний 1.00. Новий уряд для 1926 року вибраний. Станислав Мегас, предс.; Васіль Гришків фін. секр.; Мих. Шарай, рек. секр.; Михаїл Фтомин, кас.; Николай Гуль, Йосиф Сокольовський і Михаїл Петрів, контр. комісія. — Станислав Мегас, предс.; В. Гриньків, секр.

ФІЛЕДЕЛЬФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що місячні збори відбуваться в неділю, 24. січня 1926, о перший годині попол. під ч. 610 S. American St. Проситься всіх членів, щоб прибули на сей мітинг, бо є важні справи до полагодження то присутність кождого члена є конечна. Приглашаємо довгуючих, щоб вирівнали свої залегості, бо в противним разі будуть суспендовані. — Іван Сорока, предс.; Олекса Будай, секр.; Іван Шимко, кас.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ЗА РІДНУ ШКОЛУ.

Публічні збори українських громадян городецької дільниці у Львові.

В неділю 20. грудня відбулися в саме полудне публічні збори українських громадян м. Львова городецької дільниці в справі двох приватних українських шкіл ім. Бориса Грінченка. Обі вони обслуговують від ряду літ педагогічні потреби української дітвори на городецькій дільниці Львова. Велика сала музичного Т-ва ім. М. Лисенка, на жаль не була повна, що не свідчило про надмірне заінтересування справою. На нараді було двох представників дирекції. В президії зборів засідали п. І. Ліщинський, п. Бабин і Кузьма. Секретарювали пп. Штохман і Орищин.

Основний реферат про повстання, розвиток і теперішний стан обох шкіл виголосила п. дир. К. Малицька. Про засоби матеріяльного забезпечення шкіл говорив п. І. Ліщинський. Збори були підготовлені попередніми анкетами в цілій справі, на яких вироблено і відповідні резолюції. З огляду на те над резолюціями не було дискусії. Їх приняли збори одноду-шно. Всі вони мають чисто організаційний характер та зазивають усіх громадян городецької дільниці до самоопо-даткування на користь обох названих шкіл. На зборах було мало нашої інтеліґенції з городецької дільниці. І це впадало в очі. Сам факт скликання таких зборів доказує, що матеріяльні ресурси обидвох названих шкіл найшлися в критичному становищі, а тому обовязок громадянства в відношенню до них дуже ясний та самозрозумілий. Їх треба за всяку ціну підтримати.

КАЛЕНДАРІ НА 1926 РІК

КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В СІЧОВІМ БАЗАРІ:

Календар „Просвіти"	$1.40
„ „Зірка"	60
„ „Громада"	50
„ „Рідна Школа"	50
„ Укр. Голосу	50
„ Магічний Український	50
„ „Рідний Край"	1.00
„ „Провідник"	50
„ „Загальний"	50
„ „Вперед"	50
„ У. Н. СОЮЗА"	50

Виберіть собі, котрі Вам подобаються, та присилайте замовлення разом з грішми. 14-16

SICHOWY BAZAR
34 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

КАРТИНА 20х24, В 170х КРАСКАХ, ЛИШЕ ЗА ОДНОГО ДОЛЯРА ($1.00).

500.00 долярів нагороди тим, котрі займуться розпродажею сих прекрасних образів. Перша нагорода 150.00, друга 100.00, третя 75.00, четверта 50.00, пята 40.00, шеста 30.00, сема 20.00, осьма 15.00, девята і десята по 10.00. — Хто продасть найбільше, той дістане першу нагороду. Хто менше, той другу, і т. д. Поза нагородами, даємо ще 15% від продажі. Гроші посилаєте нам тоді, як продасьте образи. На покрити пересилки посилайте 2.00 в дисті. День нагороди буде проголошений в часописі.—Голосится до

UKRAINIAN BAZAR, 2248 GRAYLING AVE., DETROIT, MICH.

НОВІ КНИЖКИ ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ:

М. Капустинський — ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ—ОДЕСУ В 1919 РОЦІ (короткий военно-історичний огляд). Часть І. Ц. 1 ІІІ. з 28 кольоровими схемами-мапками І документами в додатку. Ціна ..... 70 ц.

М. Войнаш — УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ. Ціна ..... 80 ц.

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юрій Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЦІВ (картини життя і труду). Ціна 15 ц.
Василь Стефаник — БО ВІРНА ВІНОЮ. (Збірка новель). Ціна ..... 10 ц.
Євген Воровський — СЕРЕД КУЛЬ І ГРАНАТ. (Начерки). Ціна ..... 30 ц.
Софія Тобілевич (Карпенко-Карий) — РІДНІ ГОСТІ. (Спогади з побуту Українських Січових Стрільців на Степовій Україні). Ціна ..... 30 ц.

Замовлення слати до:

„SVOBODA". 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як:

СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Просяться всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

НЕ ВИГЛЯДАЄ НА ПРАВДУ, А ПРАВДА.

Приходить недавно один український сейлсмен до нашої книгарні, і між иншим, таке оповідає:

Ходячи з різним товарами по хат наших людий, по-тановив я питатися в кождій хаті, чи є в них деякі українські книжки, а головно Кобзар Тараса Шевченка.

Не хотілось мені, каже, вірити, що як то часом говорять — наші люди не люблять читати книжок, що, мовляв, залізняві до просвіти. Не думав вправді я знайти в них сотні книг, як от в хатах Американців, та все сподівався подибати бодай книги тих українських писателів, про яких кождий чув і знає,, а саме Шевченка та Франка.

На жаль, здибав я дуже мало книг в наших людий. Трафлялось і таке, що коли я спитав за книжки, господиня дому побігла до шуфляди і показує мені книжечки з гросерні і бучерні. Крім газети, і то не всюди, в хаті нема жадної книжки, хотяй все хтось з хатних вміє читати.

Правда, є люди, що мають дуже гарний вибір українських книг, між котрими майже все побачите Кобзаря, та, на жаль, велика більшість Українців не має навіть сеї нашої книги, тої одинокої пророчої скарбниці, Кобзаря, котрим кождий навіть найбідніший повинен гордитись.

Аж сумно на душі стає чодовікови, кінчив наш бесідник, як побачиш, що тут, в країні волі і сякого-такого добробуту, де, майже, найбіднішого, може стати на купно української книжки, в хаті навіть Кобзаря немає.

Сумна се правда, та Ви, шановні Громадяни, можете й скоро й неправдою зробити якщо послухаєте слів великого пророка Тараса Шевченка, котрий говорив: „Думайте, читайте..." і замовте собі у нас ще перед Різдвяними святами Кобзаря. Ціна тільки $2.50.

Адресуйте замовленне так:

„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОТРІБНО ШЕВЦІВ виверткарів до виробляння ручної обуви (Straight hand turn shoes). Також добрих цеглів, котрі не уміють робити виверток а хотівби научитись, будуть приняті **LAIRD SHOES & COMPANY, 22nd & Market St., Philadelphia, Pa.**

НА ПРОДАЖ мурований дім на чотири поверхи, склеп в бейменті. Ціна $5.500. Голосится до: 15-17

Mr. ULLMER
175 Montgomery St., Jersey City, N. J.

ДОБРЕ ВИРОБЛЕНИЙ ресторант до спридажи або до винайнята. Можемо дати „ліс" на довший час, або на винайнята, догідні услівя. Ціна приступна. Голосится до завідателя дому під числом **57-59 BEACON ST., NEWARK, N. J.** 14-17

САМОТНИЙ УКРАЇНЕЦЬ пошукує спільників до інтересу, 3 маленьким або більшим капіталом. Від 20 до 30 літ. Мусить бути чесна і працьовита. Голосится: 14-15

FRED KOLEBA
2437 St. Antoine St., Detroit, Mich.

ПОТРІБНО спільника до інтересу, реставрація і галя танців, з капіталом $5.000. По інформації голоситись до:

CASTLE INN,
Columbia Park, North Bergen, N. J. 14-17

НА ПРОДАЖ бучерня і гросерня в добрім положенню, фікчерс всі нові, 2½ року ліс, добра нагода для України, спродам дешево з причини слабості. Голосится під ч. **539 MARKET ST., NEWARK, N. J.** 15-16

НЕ ПОСИЛАЙТЕ ГРОШИ

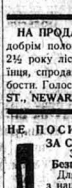

ЗА СЕ ЗОЛОТЕ 14 КАР. ПЕРО З ВАШИМ ІМЕНЕМ.

Безплатно 14 кар. золотом.

Для обзнакомлення публики з нашим чудовим пером предкладаємо його, котре стоїть $3.00, лишень за $1.75. Кроме сего вытиснемо Ваше ім'я на ним золотими буквами. Перо гарантуємо. Само наповнюється і 14 кар. За ту саму ціну вишлемо дамське перо з позолоченими кільцем для стяжки. Не посилайте цента, лишень ім'я і адресу. Заплатите аж при відорі пера $1.75 та посилку або коли пришлете гроші, пересилку оплатимо самі. Коли будете невдоволені зверемо гроші. Гарантія на полагодження для рідних і краю.

Замовляйте і гніздо 269-286 **THE ARTISTIC PEN CO.** **N. Y.**

ЮЛІЯ ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧ НА ВЕСІЛЬ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.

129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2868

ГАЙДАМАЦЬКИЙ СКАРБ.

Повість з кінця XVIII століття.

За В. Лозинським

переповів Михайло Цепівський.

(11)

на знакомого вже нам сержанта з пішої гвардії — приказую тобі, а навіть прошу, добути цього раненого з рова, але легко і обережно. Май над ним милосердя, бо ти жовнір, а коли тобі Бог призначить гинути на полі бою, хтось тобі милосердям винагородить!

Гвардієць послішив із жовніром до рова, „прискочив до купи знарядля і в одній хвилині заімпровізував ноші. Потім жовніри з Фогельвандром зійшли до рова, піднесли обережно раненого Трохима і витягнули на беріг окопів. Сержант провестелив на ношах плащ і злодяли на нього Гайдамаку.

А тепер... — спитав сержант Тенгеф.

Фогельвандер — тепер... дійсно не знаю, що почати з цим нещасливцем!

До шпиталя не хотів віддати його, бо це було небезпечно і для Трохима і для нього самого.

По довшій радумі рішився віддати його до шпиталя Ставропігійського Братства. Там він буде безпечний і в небезпеці смерти матиме духовну потіху.

Там і відставив його. Трохим, був дуже вдоволений із цього і вдячний своїому спасителеві. Коли програє — цілу виправу проти Шахіна. Вонаж сьогодня була найбільша його думками. Відганяв від себе настерливу спокусу, біг до дому з грішми, наче втікав сам перед собою.

В ринку, біля винарні Вірменина Вартановича заступило йому дорогу двох людей. Один із них був у червоному майорському мундирі, другий зодітий був по французьки. Майор належав до т. зв. **пустого регіменту**, цебто без чинної служби, без платні, лише з правом носити однострій. То був Італієць. Називався Сабі, авантюрник і газардовий грач. Мандрував так по всіх європейських столицях, жив із газарду.

— Фогельвандер! — викликнув Сабі — деж ти бував так довго? Чекай, представлю тобі когось. І я певен, будеш мені вдячний за те. Моноіе де шеваліе де Сенгаль... — додав беручи за рамя свого товариша.

Де Сенгаль уклонився-чемно. Почалась зараз оживлена розмова.

Той Казанова або Сенгаль (як сам прозвав себе) був одним із найславнійших і найнебезпечнійших авантюрників тих часів. Ізднв по світі без пляну й цілн.

Сабі як запізнав Фогельвандера з авантюриком, запросив обох на вечір до себе. Фогельвандер знав на яку небезпеку наражується, приймаючи запрошення, але не міг опертися. Сенгаль мандрував по цілій Европі, знав знаменито всі столиці, мав найріжнійші пригоди. А все знав так знаменито оповідати, що Фогельвандрові, який жив уже так довго у Львові й нудьгував, розмова з чужинцем мусіла бути приємна, тому й не міг відмовити собі тої приємности.

Майор Сабі вихвалював Сенгаля, але не згадав, що той „славний" чоловік, то авантюрник, що в Венеції втік із вязниці, що в Лондоні мало не повис на шибениці за сфальшування векеля, в Мадриді мало що не попався на галери, в Парижі видали проти нього „летр де кашет", у Флоренції вигнав його великий князь за спілку з обманцями...

Вечером Фогельвандер пійшов на умовлене місце. Сидів при столі й кидав позичені дукати для нещасної газардової гри. По кількох хвилях щастя, котре усміхнулося для нього приманчиво, почав Фогельвандер програвати. За годину мав уже ледви пятьдесять дукатів. Розпука, гнів, заїлість і надія відтратися, гнали його в засідку. Оба Італійці Сабі і Сенгаль грали холоднокровно, весело й свобідно. Сенгаль безперестанно оповідав різні пригоди, вприбраючи й переборщуючи самохвальство.

Фогельвандер хотів поставити решту грошей. Сенгаль відсунув гроші й чемно усміхнувся:

— Досить уже на нині — сказав. — Пане граф, не маете нині щастя. Оставте цю решту.

Потім витягнув із кишені великий гаманець, щоби зібрати до нього виграні гроші. Коли витягнув гаманець, впала на стіл мала мініятура з слонової кости. Покотилася по столі й задержалася на дукатах, що ще лежали перед Фогельвандром.

Фогельвандер сидів тоді задуманий, очи впялив у решту золота. Мініятура зараз впала йому в очі. Рівнодушно й перелетно глянув зразу на мініятуру й хотів уже відсунути її Сенгалеви, коли нараз здригнувся весь, а на лиці змінилося зразу здивування. Схопив горячково мініятурку й почав нервово приглядатися їй. Мініятура дивно точно віддавала риси лиця, котре на все вікувічнив в памяті Фогельвандра. Сильветка зображала молоду дівчину незвичайної краси, зозягнуту по східньому. То був портрет нещасливої жертви, вязненої Шахіном, над котрої визволенням думав Фогельвандер.

Начеб не вірив сам собі, Фогельвандер протер очі й ще раз докладно приглянувся мініатурі. Так, то була вона! Фогельвандер задержав у руці сильветку й спитав Сенгаля:

Відкіля маете цей портрет?

Відкіля маю?! — відповів Італієць — чи я одну маю мініятурку гарної жінки! Маю цілу галерію найгарнійших жінок Европи. Колиб я на довше задержався на цьому заказаному місці, показав би я вам цю збірку... Але, пане Фогельвандер, чому ви так дуже зацікавилися цею?

— Бо то мусить бути гарна жінка! — відповів ніби спокійно Фогельвандер.

— І я так думаю — сказав Італієць — й тимбільше жалую, що я її не знаю й не бачив ніколи!

— Якжеж попалася в ваші руки?

— То ціла історія, досить цікава й смішна, та не знаю чи схочете слухати.

— Алеж противно, противно, ця краса дуже зацікавила мене. Радо послухаю.

Італійський авантюрник почав оповідати:

— Два роки тому я запізнався в Газі з одним багатим купцем, що мав дуже гарну дочку. Бував я у нього, говорили ми про ріжні речі й про алхемію, кабалістичну. І так люде, мимохіть, прославили мене як алхеміка, чародія.

— Отже ти бавишся й алхемією? — перебив майор Сабі.

— Я вже всім займався. Чим я вже не був? І лікарем, і музиком, офіцирем, у Парижі мав я фабрику шовку, в Берліні оснував я лютерію і так дальше без кінця. Чомуж би мені не забавитися й в кабалістику? Отже, як кажу, в Газі зробили з мене алхеміка. Мій знакомий банкир хотів зробити якийсь більший інтерес із одним французьким агентом на спілку з багатим купцем і банкиром у Волощині. Банкир, той із Гаги, вірив у мій талант і просив мене в присутности Грека, щоби я спитався мого таємного генія, чи корисний то буде інтерес. Я, завдяки моїм взаєминам із кардиналом Де Берні, знав, що тому агентови відібрали повноваласти до затягання позичок. На днях мав прибути до Гаги французький курієр з просьбою видачі обманця. Він виворожив я: „Не кінчіть інтересу нині, бо матимете величезні втрати. Будьте терпеливі ще кілька днів". І уявіть собі, агент прочував, видно, щось злого, — на другий день утік, а на третій прибув французький курієр із просьбою видачі обманця — четвертого дня приходить до мене банкир із Греком і дякують мені за магічну перестороґу. Опися здибає мене тойсам Грек, кидається мені на груди й просить: „Пане, рятуйте моє життя! Викрадено мені дочку, мою одиноку, любу дитину. Спитайте нашої пророчні, де можу її найти!"

Батько замовив собі більше сильветок своєї дочки. Поросилав ці сильветки по ріжних містах, щоби тим скорше відшукати втрачену дитину. Ось і історій той мініятури.

— І щож ви порадили тому нещасному батькови? — спитав Фогельвандер.

— Що я йому порадив!— викликнув авантюрник і голосно засміявся. — Я знав стільки про його дочку, що про третю танечницю великого султана. Але коли вірив у мою надприродну силу, чомуж не мав би я користати з цього. Старий багатий, дуже багатий. Чомуж би мені не було, використати легковірности, коли я сам був без грошій? Взяв я старого за себе і дав йому таку відповідь: „Бачу твою дочку там, де границний півмісяць пробивається сріблом, на червоному помості, в руках чоловіка, з чорним як крук волоссям, що мандрує з далеких піль і далеких лісів". Я сказав це оттак, щоби щось сказати, але й щоби заробити гарні гроші.

— А Грек що на те? — спитав Фогельвандер. — Чи вдоволений був такою невиразною відповіддю?

(Дальше буде).